

Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği'nin Adölesan Kız Sporcular İçin Geçerlik ve Güvenirliği

ORIJİNAL ARAŞTIRMA

Nazmi BAYKÖSE¹

Atakan YAZICI²

¹Akdeniz Üniversitesi,
Antalya/Türkiye

²Çanakkale Onsekiz Mart
Üniversitesi, Çanakkale/Türkiye

Sorumlu Yazar: Nazmi BAYKÖSE,

nazmibaykose@gmail.com

ORCID: 0000-0001-6941-8390

Öz

Bu çalışmanın amacı Olumsuz beden konuşmaları ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliliğinin adölesan kız sporcular için sınanmasıdır. 13 madde ve 2 alt boyuttan oluşan Olumsuz beden konuşmaları ölçeği, 297 kız (yaş=16,48 ± 1,11yıl) sporcuya uygulanmıştır. Envanterdeki maddeler 7'li Likert derecelendirme sisteminde 1 (Hiç), 7 (Her zaman) olarak değerlendirilmiştir. Envanterin faktör yapısı AMOS programında doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Elde edilen faktör değerlerinin 13 maddelik envanter için uygun olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin Türkçe versiyonunun faktör yapıları envanter için doğrulanmış ve kabul edilebilir uyum indeksi değerleri elde edilmiştir. Ölçeğin güvenirliliği Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ile incelenmiştir. Olumsuz Beden Konuşmaları ölçeği için Cronbach's alpha iç tutarlılık katsayısı sonuçları; Beden endişeleri alt ölçeği için 0,87 ve beden karşılaştırma alt ölçeği için 0,90 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak OBKÖ'nün; Olumsuz beden konuşmaları hakkındaki genel eğilimlerini değerlendirmede kullanılmak üzere geçerli ve güvenilir bir araç olduğu doğrulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Adölesan, Olumsuz Beden Konuşmaları

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 27.08.2019

Kabul Tarihi: 16.10.2019

Online Yayın Tarihi: 25.12.2019

The Validity and Reliability of The Turkish Version of Negative Body Talk Scale (NBTS) For Adolescent Female Students

ORIGINAL RESEARCH

Nazmi BAYKOSE¹

Atakan YAZICI²

¹Akdeniz University,
Antalya/Turkey

²Çanakkale Onsekiz Mart
University, Canakkale/Turkey

Corresponding Author: Nazmi
BAYKOSE,

nazmibaykose@gmail.com

ORCID: 0000-0001-6941-8390

Abstract

The purpose of this study is to test the validity and reliability of the Turkish version of Negative Body Talk Scale (NBTS) for adolescent female students. The negative body talk scale which consists of thirteen items and two subscales was completed by 297 female (age=16,48 ±1,11) participants. Respondents of the NBTS indicated the extent to which they agree with each statement on a seven-point Likert scale, ranging from 1 (never) to 7 (every time). Factor structures of the scale were tested by confirmatory factor analysis in AMOS programme. The resulting factor is found to be appropriate for the 13-item inventory value. The compliance index values, which can be considered as verified for the factor structure inventory of the Turkish version of the scale, were obtained. The reliability of the scale was examined by Cronbach's alpha coefficient of internal consistency. Cronbach's alpha internal consistency coefficient of score for Negative Body Talk Scale; It is calculated as 0,87 for body concerns subscale and 0,90 for body comparison. As a result, NBTS has been proved to be valid and reliable instrument used in assessing the overall negative body talk tendency.

Keywords: Adolescente, Negative Body Talk

Published Information

Received Date: 27.08.2019

Accepted Date: 16.10.2019

Online Published Date: 25.12.2019

Giriş

Beden hakkında olumsuz konuşma günlük yaşantımızda sıklıkla deneyimleyebileceğimiz, kendi kendimize ya da yanımızdaki bir bireye (arkadaş, anne, baba vb.) yönelttiğimiz şu örnek ifadelerle karşımıza çıkması olası bir durumdur. Bu ifadeler; “Kötü gözüküyorum.”, “Şişman ve iticiyim.”, “Fil gibi oldum.” tarzındaki olumsuz tahmin ve eleştirel düşünceler ile “Başarı zayıf olmaya bağlıdır.”, “Ancak zayıf olursam kendime güvenim olur.”, “Başkalarınca kabul edilmem zayıf olmama bağlı.”, “Çekici ve popüler olmam için zayıf olmalıyım.”, “Zayıf olmazsam eşim beni terk eder.”, “Hayatta başarılı insanların tümü zayıf ve zariftir.” gibi ifadelerden bir ya da birkaçı olabilir.

Bu bilgilere ek olarak beden imajı konusunda yirminci yüzyılda psikoloji alanında başlayan araştırmalar son zamanlarda spor, sağlık ve eğitim gibi alanlarda da yaygınlaşmıştır. Bunun önemli nedenlerinden biri, bireyin bedeniyle ilgili algısının olumsuz olması durumunda, bundan bütün yaşamının olumsuz etkilenme olasılığının güçlü olmasıdır. Bu olumsuz etkilerin belirlenmesinin bireylerin yaşamlarında doğrudan etkisinin olma ihtimali de konuyu önemli yapan diğer bir etkidir. Beden imajı hem kadına hem de erkeğe hitap eden bir konu olmasına karşın genelde kadınların, ideal fizikte olmalarına yönelik bir baskı bulunmaktadır. Bu da onların kilo ve beden imajıyla daha fazla meşgul olmalarına yol açmaktadır. Başka bir yönden bakıldığında, kadınlar “mükemmel vücuda ulaşmakla” meşgul kılınarak, bastırılmış olmaktadır (Corey ve Corey, 2013).

Beden ve bedenle ilgili her şey, kişilerde ilk göze çarpan kısımdır. Çevreye bakıldığında kişiler kendilerini diğer insanlarla karşılaştırmakta ve olumsuz beden imgesine doğru sürüklenebilmektedir. Bununla ilgili en önemli etkiyi medya ve kitlesel iletişim araçları oluşturmaktadır (Calogero ve Tylka, 2010). Bireyler çevrelerinde ‘ideal’ bedenleri ve yaşamları gördükçe kendi gerçek benlikleriyle çelişkiye düşmektedirler ve bu çelişki, aranın açılması da kişilerin daha da olumsuz duygulara kapılmalarına neden olmaktadır. Stice ve ark. (2013)’na göre beden imajındaki olumsuzluk bireylerde stres, sıkıntı ve kasvete yol açarken, olumsuz beden imajının birinci nedenlerinden birisi olan obezite ölümüne bile neden olabilmektedir. Bu yüzden beden imajı bireylerin yaşamını derinden etkilemektedir (Stice, Rohde, Shaw ve ark., 2013). Bu süreç içerisinde ya da bireyin olumsuz beden konuşmalarına da sahip olduğu düşünülmektedir (Engeln-Maddox, Salk ve Miller, 2012). Yaşla birlikte

kadınların bedenlerinin ince idealden uzaklaşmasına rağmen, vücut memnuniyetsizliği yetişkin ömrü boyunca sabit kaldığı da araştırmacılar tarafından öne sürülen bir başka olgudur (Frederick et al., 2006; Tiggemann, 2004). Bazı araştırmacılar yapmış oldukları araştırmalarda beden hakkında konuşmanın vücut memnuniyetsizliğinin sonucu olarak ortaya çıkan bir kavram olduğu düşünse de (Nichter, 2000) yine birçok araştırmacı vücut memnuniyetsizliğinin temelinde yer alan vücut kitle indeksiyle beden konuşmaları arasında bir ilişkiye rastlamamıştır (Arroyo and Harwood, 2012; Barwick et al., 2012; Clark et al., 2010; Engeln-Maddox et al., 2012; Royal et al., 2013; Salk and Engeln-Maddox, 2011). Aynı zamanda bu araştırmaların yanı sıra vücut kitle endeksiyle vücut memnuniyetsizliği arasındaki ilişkinin varlığını da son dönemlerde yapılan araştırmalarda dile getirilmektedir (Frederick et al., 2006).

Cinsiyet farklılıkları bağlamında bakıldığında yapılan incelemeler kadınların erkeklerden daha fazla vücut memnuniyetsizliği yaşadığını göstermektedir (Frederick et al., 2006). Erkeklerde ise vücut tatminine yönelik olarak, temelde kaslı olmama durumuna ilişkin endişelerinin bulunduğu bilinmektedir. Bu bağlamda erkeklerde kadınlardan farklı olarak vücut tatmini yağsızlık ve kaslılık olmak üzere iki alt başlıkta incelenmektedir (Drewnowski ve ark., 1995; Ridgeway and Tylka, 2005; Tiggemann ve ark., 2007). Bu bilgiler ışığında son dönemlerde erkeklerinde beden konuşmalarının yanı sıra vücut yağları hakkında da konuşmalar gerçekleştirdikleri ve işittikleri bilinmektedir (Payne ve ark., 2011).

Olumsuz vücut konuşmalarının temelinde yatan bir başka durumsal yapı ise obezite olduğu düşünülmektedir. Dünyada bir sorun haline gelmeye başlayan fazla kilo ve obezite birçok ülkenin sağlık raporlarına yansımaya başlamıştır. Örneğin The American College Health Association tarafından hazırlanan raporda (2014) Amerika Birleşik Devletlerinde bulunan kolej öğrencilerinin %36'sının fazla kilo ve obezite sorunuyla burun buruna olduğunu bildirmektedir. Bir başka raporda ise Amerika Birleşik devletlerinde yetişkin kadınların %67'sinin fazla kilo ya da obezite düzeyinde olduğu vurgulanmaktadır (Ogden et al., 2014). Ülkemiz örneğinde ise Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2012 yılı verileri 15 ve yukarı yaştaki nüfusun %17,2'sinin obez ve %34,8'inin fazla kilolu olduğunu göstermektedir (TÜİK, 2012). 2014 yılında ise Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında ise bireylerin boy ve kilo değerleri kullanılarak hesaplanan vücut kitle endeksi incelendiğinde; 15 yaş ve üstü bireylerin %33,7'sinin fazla kilolu, %42,2'sinin normal kilolu,

%4,2'sinin ise düşük kilolu olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet ayrımında bakıldığında; kadınların %24,5'inin obez, %29,3'ünün ise fazla kilolu olduğu görülmüştür. Erkeklerde ise bu oranların sırasıyla, %15,3 ve %38,2 olduğu gözlenmiştir (TÜİK, 2014). Bu bilgiler doğrultusunda dünya genelinde bakıldığında ise Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verilerine göre aşırı kilo ve obezite, ölüme sebep olan riskler arasında beşinci sırada yer aldığı görülmektedir (WHO, 2015).

Tüm bu bilgiler paralelinde insanların fiziksel ve ruhsal sağlıkları üzerine olumlu etkiler sağlayan; hem hastalıklardan korunmada, hem de hastalıkların tedavisinde yararlı olan fiziksel aktivite ve sporun sağlıkla doğrusal ilişkisi bilinmektedir (Balboa-Castillo ve ark. 2011; Strauss ve ark., 2001; Kıvrak ve diğ. 2019, Gülşen ve diğ. 2018). Sağlıkla yakından ilişkili ortamlardan birisi olan fiziksel aktivite ve spor ortamlarında fiziksel benlik algısı ve beden imajı gibi konular uzun yıllardan beridir araştırmacılar tarafından incelenmektedir (Pehlivan, 2010; Aşçı, 2004; Eryücel, 2019; Bayköse ve diğ., 2019). Bu bağlamda çalışmada, adolesan kız sporcular örnekleminde olumsuz beden konuşmaları ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması amaçlanmıştır.

Yöntem

Çalışma kapsamında öncelikle ölçeğin dil eşdeğerliğinin sağlanması, daha sonra da faktör yapısının sınanması hedeflenmiştir.

Araştırma Grubu:

Araştırma amacına yönelik olarak 3 farklı araştırma grubu üzerinde analizler yapılmıştır.

İlk olarak Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Bölümü İngilizce Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören ve basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 60 öğrenci dil geçerliği kapsamında araştırmaya dahil edilmiştir.

İkinci araştırma grubu olan araştırmacının Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) için çalışma grubunu basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen, 2015-2016 sezonunda aktif olarak farklı spor branşlarıyla ilgilenen (Futbol, basketbol, voleybol, halter, güreş, tenis...) sporcular

oluşturmaktadır. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) için çalışma grubunu 297 kız (yaş=16,48 ± 1,11 yıl) sporcu oluşturmuştur.

Üçüncü olarak ise Doğrulatoryıcı Faktör Analizi (DFA) için de çalışma grubunu basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen, 2015-2016 sezonunda aktif olarak farklı spor branşlarıyla ilgilenen (Futbol, basketbol, voleybol, halter, güreş, tenis...) sporcular oluşturmuştur. Doğrulatoryıcı Faktör Analizi (DFA) için çalışma grubunu 200 kız (yaş=16,24± 0,967 yıl) sporcu oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplamak amacıyla “Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği - OBKÖ (Negative Body Talk Scale - NBTS)” ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeğine ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği - OBKÖ (Negative Body Talk Scale - NBTS):

Özgün formu “ Negative Body Talk Scale” olan Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği bireylerin bedenlerine ilişkin konuşma düzeylerini ölçmek amacıyla Engeln-Maddox, Salk ve Miller (2012) tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. OBKÖ 13 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. İlk boyut olan *Beden Endişeleri* alt boyutu toplam 7 maddeden oluşmaktadır. OBKÖ'nin ikinci alt boyutu olan *Beden Kıyaslama* alt boyutu ise toplam 6 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin orijinal dili İngilizcedir. Ölçek uyarlama süreci başlamadan önce özgün formun uyarlanmasına ilişkin izin e-posta aracılığıyla alınmıştır. Ölçekte yer alan soru maddeleri “Hiç (1)” ile “Her zaman (7)” olmak üzere 7’li Likert maddesi şeklinde puanlanmaktadır.

Dil Geçerliği

İzin sürecinden sonra OBKÖ'nün uyarlanma çalışmalarına başlanmıştır. OBKÖ'nün dil eşdeğerliği için çeviri çalışması iki yönde çeviri (çeviri-geri çeviri) süreci takip edilerek gerçekleştirilmiştir (Brislin ve ark. 1973). Buna göre öncelikle ölçeğin ilk yazar tarafından yapılan çevirisi “çevirinin başka çevirmenlerce denetimi” yöntemi gereğince alternatif öneri seçenekleri ile birlikte sporda psikososyal alanlar ve spor bilimleri alanlarında uzman üç uzman değerlendirici tarafından değerlendirilmiştir. İlk iki yazar tarafından uzman önerileri doğrultusunda yapılan düzenlemelerin ardından son hali verilen ölçekler, her iki dile de hâkim

başka bir sporda psikososyal alan uzmanı tarafından İngilizceye geri çevrilmiştir. Ölçeklerin Türkçe ve İngilizce çevirilerinin birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Brislin ve ark. (1973) tarafından gerçekleştirilen protokollerin ardından ölçek dil eşdeğerliğine ilişkin güvenilir ve amprik bir argüman sunmak adına, Olumsuz Beden Konuşmalarını ölçen bir ölçek uyarlanacağı duyurulmuştur. Özellikle ölçeğin dil eşdeğerliğini ölçmek için İngilizce bilen öğrencilere ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. Bu araştırma için gönüllü olan öğrenciler araştırma kapsamında 30'ar kişiden oluşan iki gruba bölünmüş ve ilk gruba önce İngilizce sonra Türkçe form, ikinci gruba ise önce Türkçe daha sonrada İngilizce form verilmiştir. Araştırma sürecinde ilk formun uyarlanmasından 3 hafta sonrası için öğrencilere tarih verilmiş ve söz konusu tarihte ikinci form yeniden doldurtulmuştur.

Çalışma grubunda yer alan 60 öğrenci iki gruba bölünmüş, her guruba öğrenciler seçkisiz olarak atanmıştır. İlk gruba önce Türkçe form sonra İngilizce form uygulanırken, ikinci gruba ise önce İngilizce sonra Türkçe form uygulanmıştır. Bu işlemle görev değişkeninin karıştırıcı etkisinden korunmak amaçlanmıştır. Araştırma sürecinde ilk formun uyarlanmasından 3 hafta sonrası için öğrencilere tarih verilmiş ve söz konusu tarihte ikinci form yeniden doldurtulmuştur. Araştırma sürecinde araştırmaya katılan öğrencilerden 4 öğrenci ikinci araştırmaya katılmadığından dolayı karşı grubunda bulunan birer öğrenci de seçici denek kaybı olarak analize dahil edilmemiştir. Ayrıca 1 öğrencinin soru formunda basım hatası dolayısıyla yarıda kalmış ve bu bağlamda mekanik denek kaybı olarak araştırmadan karşı grubundaki bir deneğin de araştırmacı tarafından seçici denek kaybı olarak analiz dışı bırakılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında dil geçerliğine ilişkin olarak elde edilen verilerin analizinde pearson korelasyon analizinden yararlanılmış geçerlik çalışmaları kapsamında Türkçeye uyarlanan ölçeğin Türk kültüründeki yapısını değerlendirebilmek amacıyla yapı geçerliği öncelikle AFA ile incelenmiş, sonrasında AFA sonucunda oluşan yapının ne kadar uygun olduğunu belirlemek amacıyla farklı bir veri grubuna DFA uygulanmıştır. Ölçeğin olumsuz beden konuşmaları sıklığı açısından yüksek ve düşük seviyede olan kişileri ayırt etmedeki gücünü belirleyebilmek amacıyla, madde toplam korelasyonları ve % 27 lik alt ve üst grup farklarına ilişkin hesaplamalar yapılmıştır. Türkçeye uyarlanan ölçeğin güvenilirlik çalışması

kapsamında ölçek maddelerinin birbirleriyle tutarlılığını test edebilmek amacıyla Cronbach'ın D katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin uygulamadan uygulamaya tutarlı sonuçlar verebilme gücü, bir başka deyişle kararlılığını test edebilmek amacıyla 50 öğrenci üzerinde test-tekrar test güvenilirliğine bakılmıştır. Araştırma örneklem sayısının yeterliği hususunda örneklem büyüklüğünün ölçekteki madde sayısının 5-10 katı kadar olması istenmektedir (Kass ve Tinsley, 1979; Kline, 1994; Pett, Lackey ve Sullivan, 2003; Tavşancıl, 2005; Nunnally, 1978; DeVellis, 2012).

Öncelikle veri taranması yoluyla aykırı bir gözlem olup olmadığı araştırılmış ve hatalı girilen veri değerleri düzenlenmiştir. Ardından kayıp değer oranları taranmıştır. Veri girişi sürecinde eksik maddesi olan ölçekler veri setine dahil edilmemiştir. Ardından her maddenin çarpıklık ve basıklık katsayıları gözden geçirilmiş ve maddelerden elde edilen puanların dağılımlarının normalliğini tehdit eden ciddi bir problem olmadığı gözlenmiştir. Ölçeğin madde analizleri yapılarak düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları incelenmiş ve alt-grup üst grup karşılaştırmaları yapılarak maddelerin ayırt ediciliği değerlendirilmiştir. OBKÖ'nün iç tutarlılığı anlamında ölçek ve alt ölçekler için güvenilirlik analizleri, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı incelenerek saptanmıştır. Ölçeğin faktör yapısını ortaya koymak için açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi için temel bileşenler yöntemi yoluyla, promaks rotasyonu kullanılarak verinin altında yatan faktör yapısı ortaya konulmuş, ardından doğrulayıcı faktör analizi ile verilerin ölçeği geliştiren araştırmacılar tarafından ileri sürülen kuramsal yapıyı doğrulayıp doğrulamadığı araştırılmıştır. Ayrıca madde ayırt ediciliği ise düzeltilmiş madde toplam korelasyonu ve % 27 lik alt ve üst grup farklarına ilişkin analizlerle hesaplanmıştır. Her bir maddenin ölçülmek istenen özelliğe sahip olan bireylerle olmayanları ayırt edip etmediği, toplam ölçek puanlarına göre belirlenmiş olan üst %27 (ölçülen özelliğe yüksek düzeyde sahip olduğu varsayılan) ve alt %27 (ölçülen özelliğe düşük düzeyde sahip olduğu veya sahip olmadığı varsayılan) grubun ortalama puanları arasındaki farklar ilişkisiz t-testi ile incelenmiştir.

Çalışma kapsamında verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında SPSS 22.0 ve AMOS 22 programları kullanılmıştır.

Bulgular

Dil Geçerliği

Tablo 2 Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği Maddelerine İlişkin Dilsel Eşdeğerlik Tablosu

Madde No	r	Madde No	r
1	.87	8	.92
2	.91	9	.78
3	.89	10	.89
4	.92	11	.90
5	.92	12	.85
6	.96	13	.78
7	.96	Ölçek Toplamı	.96

Tablo 2'ye göre her iki uygulama arasında madde bazında Pearson korelasyon katsayıları .78 ile .96 arasında olduğu görülmektedir. Ayrıca her iki uygulama arasında toplam puan bazında Pearson korelasyon katsayısı ise .96 olarak hesaplanmıştır.

Açıklayıcı Faktör Analizi:

Faktör analizine başlanmadan önce verilerin uygunluğunu saptamak üzere KMO katsayısı hesaplanmış ve Barlett Sphericity Testi yapılmıştır. KMO değeri .93 olarak belirlenmiştir. Kaiser (1974) KMO değerinin 0.5'ten büyük olması durumunda faktör analizinin gerçekleştirilebileceğini belirtmektedir. Bazı araştırmacılar ise KMO değerinin 0.6'dan büyük olmasını önermektedir (Tabachnick ve Fidell 2007; Pallant, 2001). Her iki koşulda da verilerin analize uygun nitelikleri taşıdığı söylenebilir. Faktör analizinin geçerliğini sınavan Bartlett testi sonucunun ise anlamlı ($\chi^2= 2346,268$, $p < 0,001$) olması veri setinin faktör analizine uygun olduğuna işaret etmektedir.

Ayrıca bu bilgilere ek olarak temel bileşenler analizi Promax rotasyonu ile gerçekleştirilmiştir. Promax rotasyonu alt boyutlar ve toplam puan arasında yüksek düzeyde korelasyon olduğunda önerilmektedir. Faktör sayısının belirlenmesinde Kaiser kuralına göre Öz değeri birden büyük olan faktörlerin kullanılması kuralı izlenmiştir (Kaiser, 1960).

Herhangi bir bileşen sayısına zorlamadan yapılan analizde, ölçeğin özgün formu ile tutarlı olarak öz değeri 1'den büyük iki temel bileşenden oluştuğu görülmüştür (Tablo 2).

Tablo 2 Olumsuz Beden Konuşma Ölçeğine İlişkin Temel Bileşenler Analizi (AFA) Sonuçları

Alt Ölçekler	Maddeler	Faktör Yükleri	Özdeğer	Açıkladığı Varyans	% Açıkladığı Kumulatif	%
Faktör 1 Beden Endişesi	s2	,84	6,886	52,971	52,971	
	S3	,85				
	S5	,79				
	S8	,71				
	S10	,84				
	S12	,79				
	S13	,41				
Faktör 2 Beden Kıyaslama	S1	,82	1,324	10,185	63,156	
	S4	,83				
	S6	,86				
	S7	,82				
	S9	,86				
	S11	,69				

AFA sonuçlarına göre, Beden Endişesi alt boyutu 7 maddeden oluşmakta ve toplam varyansın %52.97'sini açıklamaktadır. Beden Endişesi alt boyutunda yer alan faktör yükleri .41 ile .85 arasında değişmektedir. Beden Kıyaslama alt boyutu ise 6 maddeden oluşmaktadır ve toplam varyansın %10.19'unu açıklamaktadır. Beden Karşılaştırma alt boyutunda yer alan faktör yüklerinin .69 ile .86 arasında değiştiği görülmektedir.

Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği'nin orijinal formunda alt ölçekler arasında ilişki bulunduğu için bu çalışmada da alt ölçekler arasındaki ilişkiler incelenmiş ve orijinal ölçeğe yakın korelasyon katsayıları elde edilmiştir. Alt ölçekler arasındaki korelasyona ilişkin bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Alt Faktörler Arası Korelasyon Katsayıları

		Beden Kıyaslama Alt Boyutu
Beden Endişesi Alt Boyutu	r	,68**
	P	,000
	N	297

Olumsuz beden konuşmaları ölçeği alt boyutlarının birbirleri ile olan alt faktörler arası korelasyon katsayısı .68 olarak gözlemlenmiştir. Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği'nin orijinal formunda alt ölçekler arasında ilişki bulunduğu için bu çalışmada da alt ölçekler arasındaki ilişkiler incelenmiş ve orijinal ölçeğe yakın korelasyon katsayıları gözlemlenmiştir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

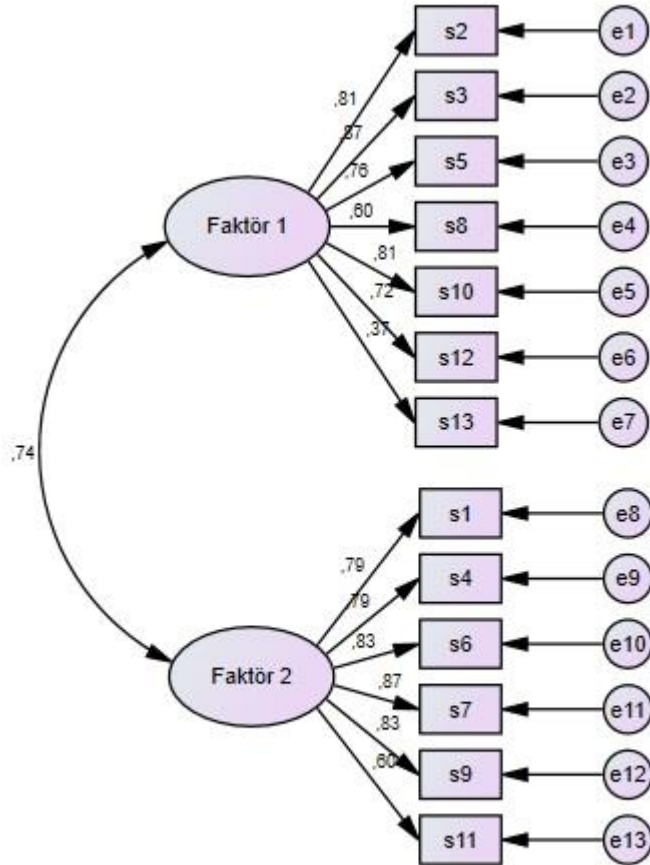
Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği'nin yapı geçerliği için ölçeğin orijinal formunda bulunan faktörlerin doğrulanması amacıyla DFA uygulanmıştır. Yapılan DFA'da elde edilen modelin uyum indeksleri incelenmiş ve Ki-kare değerinin ($\chi^2 = 134.33$, $N = 200$, $sd = 64$, $\chi^2/sd = 2,09$ $p = 0.00$) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeksi değerleri ise RMSEA = .06, NFI = .95, CFI = .97, IFI = .97, RFI = .94, GFI = .93 ve SRMR = .059 olarak bulunmuştur. Bu uyum indeksi değerleri modelin iyi uyum verdiğini göstermektedir.

Uyum Ölçüsü	Değer	Uyum Düzeyi
χ^2/sd	2,09	Kabul edilebilir
RMSEA	0.06	Kabul edilebilir
RFI	0.94	Kabul edilebilir
GFI	0.93	Kabul edilebilir
NFI	0.95	Mükemmel
CFI	0.97	Mükemmel
IFI	0.97	Mükemmel
SRMR	0.06	Mükemmel

(Kline, 2011; Tabachnick ve Fidell, 2007)

Modele ilişkin faktör yükleri Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği’ne İlişkin Path Diagramı ve Faktör Yükleri



Şekil 1’de görüldüğü üzere standardize edilmiş değerler 1’in altındadır. Ayrıca Beden Endişesi (Faktör 1) ve Beden Kıyaslama(Faktör 2) alt boyutları arasında standardize edilmiş korelasyon kat sayıları .74’tür.

DFA sonucunda maddelerin (gözlenen değişken) alt boyutları (gizil değişken) temsil etme düzeyi açısından incelendiğinde; Standardize edilmiş çözümlene değerlerinin Beden Endişesi (Faktör 1) alt boyutu için .37 ile .87 arasında faktör yüküne sahip olarak değiştiği görülmektedir. Beden Kıyaslama (Faktör 2) alt boyutunda ise temsil etme düzeyi katsayıları .60 ile .87 arasında faktör yüküne sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4 OBKÖ (İngilizce Versiyonu) ve OBKÖ (Türkçe Versiyonu) Uyum iyiliği ölçütleri

OBKÖ (İngilizce Versiyonu)	OBKÖ (Türkçe Versiyonu)
$\chi^2/sd= 1.66$	$\chi^2/sd= 2.09$
SRMR=.047	SRMR=.059
CFI= .96	CFI= .97
RMSEA= .062	RMSEA= .061

Engeln-Maddox, Salk ve Miller (2012) tarafından geliştirilen orijinal ölçeğin iki faktörlü model için uyum iyiliği ölçütleri ile iki faktörlü model için Türkçe versiyonu uyum iyiliği ölçütleri benzer nitelikte olduğu söylenebilir.

Güvenirlilik Analizleri

Madde Analizi ve Güvenirliliğe İlişkin Bulgular

Ölçekte yer alan her bir maddenin, ölçmek istediği özelliği ölçüp ölçmediği ve ölçtükleri özellik açısından kişileri ayırt etmede ne kadar yeterli olduklarının belirlenmesi amacıyla ilk olarak madde-toplam korelasyonları hesaplanmıştır. İkinci olarak ise toplam puana göre üst %27 ve alt %27'lik grupların madde puanları arasındaki farkın anlamlılığı için t-testi kullanılmıştır. Ayrıca ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. Ölçekte yer alan her bir madde için madde-toplam korelasyonları ve her bir alt boyuta ilişkin $C\alpha$ güvenirlilik katsayıları Tablo 5 ve 6'da sunulmuştur.

Tablo 5 Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği Düzeltilmiş Madde-toplam Korelasyonları ve %27'lik Alt-üst Grup Farkına İlişkin t Değerleri

Faktör	Madde No	R_{jx}	t	Faktör	Madde No	R_{jx}	t
Beden Endişesi	M2	,734	16,89**	Beden Kıyaslama	M1	,742	18,47**
	M3	,773	20,42**		M4	,750	19,20**
	M5	,695	13,72**		M6	,786	19,38**
	M8	,575	13,21**		M7	,805	22,19**
	M10	,764	20,13**		M9	,775	18,15**
	M12	,703	15,48**		M11	,578	13,34**
	M13	,351	7,36**				

Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği'nin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları .35 ile .81 arasında değişmektedir.

Tablo 6 Olumsuz Beden Konuşmaları Ölçeği'ne ilişkin İç Tutarlık Katsayıları

	İç Tutarlık Katsayısı (Cronbach alfa)
Beden Endişesi Alt Boyutu	.87
Beden Kıyaslama Alt Boyutu	.90
Ölçeğin Genel İç Tutarlık Katsayısı	.92

Toplam puanlara göre belirlenmiş %27'lik alt ve üst grupların madde puanlarındaki farklara ilişkin t değerlerinin ise 7.36 ($p<0,001$) ile 22.19 ($p<0,001$) arasında değiştiği görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın amacı Türk kültürü örnekleminde olumsuz beden konuşmaları ölçeği'nin adolesan sporcular için geçerlik ve güvenilirliğinin test edilmesi olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin elde edilen bulgular bu bölümde etraflıca tartışılmaya çalışılacaktır.

Ölçeğin güvenilirliğini sınamak amacı ile yapılan güvenilirlik analizleri sonuçları incelendiğinde Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları, OBKÖ alt boyutları için elde edilen iç tutarlık katsayı değerlerinin beden endişesi alt boyutu ve beden kıyaslama alt boyutu için sırasıyla .87 ve .90 olduğu genel iç tutarlık katsayısının ise .92 olduğu görülmektedir. Söz konusu güvenilirlik değerleri, Alpar (2014) tarafından da belirtildiği üzere oldukça güvenilir olarak ifade edilen 0,60–0,80 değerleri arasında yer almaktadır. Genellikle güvenilirlik katsayılarının .70 veya daha yüksek olması, yeterli olarak değerlendirilmektedir (Nunnally, 1978).

OBKÖ'nin Madde toplam korelasyonları incelendiğinde beden endişesi alt boyutu madde toplam korelasyonlarının en düşük .35 en yüksek ise .77 arasında değiştiği görülmektedir. Beden kıyaslama alt boyutunda ise madde toplam korelasyonlarının en düşük .58 en yüksek ise .81 arasında değiştiği görülmektedir. Bu bağlamda OBKÖ'nin madde-toplam korelasyonlarının .30 ve daha yüksek olması ölçek maddelerinin geçerliğine bir kanıt olarak kullanılmaktadır (Nunnally ve Bernstein, 1994; Şencan, 2005). Engeln-Maddox, Salk ve Miller (2012) tarafından geliştirilen orijinal ölçeğin madde yükleri incelendiğinde 13. Maddenin orijinal formda da en düşük faktör yüküne sahip olduğu görülmüştür. Madde faktör yük değerinin 0.45 ve daha yüksek olması istenmekte olsa da faktör yük değeri 0.30 olan maddelerinde ölçekte kalabileceği düşünülmektedir (Kline, 1994; Tabachnik ve Fidell, 2007). Faktör yükleri açısından orijinal ölçek değerleri ile karşılaştırıldığında faktör yüklerinin benzer değerler taşıdığı söylenebilir. Ayrıca her bir maddenin ölçülmek istenen özelliğe sahip olan bireylerle olmayanları ayırt edip etmediği, toplam ölçek puanlarına göre belirlenmiş olan

üst %27 (ölçülen özelliğe yüksek düzeyde sahip olduğu varsayılan) ve alt %27 (ölçülen özelliğe düşük düzeyde sahip olduğu veya sahip olmadığı varsayılan) grubun ortalama puanları arasındaki farklar ilişkisiz t-testi sonuçlarına bakıldığında tüm maddelerin istatistiksel anlamda anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Bu sonuçlar ise ölçeğin istenilen özelliği ölçmede ayırt edici bir niteliğe sahip olduğunu göstermektedir.

χ^2 /sd, RMSEA (Root mean square error of approximation- Kök ortalama kare yaklaşım hatası), NFI (Normed fit index- Normlaştırılmış uyum indeksi), CFI (Comparative fit index- Karşılaştırmalı uyum indeksi), AGFI (Adjusted Goodness of Fit index- Düzenlenmiş iyilik uyum indeksi), NNFI (Non-normed Fit Index- Normlaştırılmamış uyum indeksi) ve GFI (Goodness of fit index- Uyum iyiliği indeksi) gibi sıkça kullanılan (Hoyle ve ark., 2002; Jackson ve ark., 2008; Chesney ve ark., 2006). Uyum iyiliği ölçütleri kullanılmıştır. Bunlardan χ^2 /sd değerinde 3 ve daha düşük değerler iyi bir model uyumu, 5'e kadar olan değerler ise yeterli bir model uyumu olarak kabul edilmektedir (Kline, 2011; Tabachnick ve Fidell, 2007; Çelik ve Yılmaz, 2013; DeVellis, 2012). NFI, GFI, AGFI, CFI ve NNFI değerlerinin 0.90'dan büyük olması kabul edilebilir, 0.95'den büyük olması iyi uyumun göstergesi olarak kabul edilmektedir (Bentler ve Bonett, 1980; Bentler, 1980; Hu ve Bentler 1999,1998; Marsh ve ark., 2006; Schermelleh-Engel ve ark. 2003; Çokluk ve ark. 2010; Kline, 2011; Tabachnick ve Fidell, 2007). RMSEA indeksinin ise 0.05 altında olması çok yakın model veri uyumuna; 0.08'e kadar olması kabul edilebilir uyuma; ≥ 0.10 olan modeller ise zayıf model veri uyumuna işaret etmektedir (Browne ve Cudeck 1993; Byrne ve Campbell, 1999; Schermelleh-Engel ve ark. 2003; Çokluk ve ark. 2010; Kline, 2011; Tabachnick ve Fidell, 2007).

Sonuç olarak Olumsuz Beden Konuşmaları ölçeği adolesan formu'nun uluslararası literatürdeki Beden konuşmaları konusundaki uygulama ve araştırmaların yanı sıra, spor bilimleri alanında da yapılacak gelecekteki araştırmalara da katkı yapabileceği düşünülmektedir.

Öneriler

Bu çalışma sonucunda ölçeğin psikometrik özellikleri, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir yapıda olduğunu göstermektedir. Ayrıca bir öneri olarak geliştirilen ölçeğe ilişkin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, zaman ve maddi imkânlar göz önünde bulundurularak aynı örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Gelecek çalışmalarda araştırmacılar farklı örneklem grubu/grupları üzerinde uyarlanan ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik değerlerini test edilebilirler.

Kaynakça

- Alpar, R. (2014). Spor sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik güvenilirlik. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Arroyo, A., & Harwood, J. (2012). Exploring the causes and consequences of engaging in fat talk. *Journal of Applied Communication Research*, 40(2), 167-187.
- Aşçı, F. H. (2004). Fiziksel benlik algısının cinsiyete ve fiziksel aktivite düzeyine göre karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 39-48.
- Balboa-Castillo, T., León-Muñoz, L. M., Graciani, A., Rodríguez-Artalejo, F., & Guallar-Castillón, P. (2011). Longitudinal association of physical activity and sedentary behavior during leisure time with health-

- related quality of life in community-dwelling older adults. *Health and Quality of Life Outcomes*, 9(1), 1.
- Barwick, A., Bazzini, D., Martz, D., Rocheleau, C., & Curtin, L. (2012). Testing the norm to fat talk for women of varying size: What's weight got to do with it?. *Body image*, 9(1), 176-179.
- Bayköse, N., Şahin, F., Şahin, A., Eryücel, M. E. (2019). Is Self Talk of Athletes One of the Determinants of Their Continuous Sportive Confidence Level?. *Journal of Education and Training Studies*, 7(2), 192-197
- Bentler, P. M. (1980). Multivariate analysis with latent variables: Causal modeling. *Annual review of psychology*, 31(1), 419-456.
- Bentler, P. M., & Bonett, D. G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological bulletin*, 88(3), 588.
- Brislin RW, Lonner W, Thorndike RM (1973) *Cross-cultural research methods*. New York, John Wiley&Sons Pub., s.182.
- Byrne, B. M., & Campbell, T. L. (1999). Cross-cultural comparisons and the presumption of equivalent measurement and theoretical structure A look beneath the surface. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30(5), 555-574.
- Calogero, R. M. & Tylka, T. L. (2010). Fiction, fashion, and function: An introduction to the special issue on gendered body image, part 1. *Sex Roles*, 63, 1-5.
- Clarke, P. M., Murnen, S. K., & Smolak, L. (2010). Development and psychometric evaluation of a quantitative measure of "fat talk". *Body Image*, 7(1), 1-7.
- Corey, G., & Corey, M. (2013). *I never knew I had a choice: Explorations in personal growth*. Cengage Learning.
- DeVellis, R. F. (2012). *Scale development: Theory and applications* (Vol. 26). Sage publications.
- Drewnowski, A., Kurth, C. L., & Krahn, D. D. (1995). Effects of body image on dieting, exercise, and anabolic steroid use in adolescent males. *International Journal of Eating Disorders*, 7, 381-386.
- Engeln-Maddox, R., Salk, R. H., & Miller, S. A. (2012). Assessing women's negative commentary on their own bodies A psychometric investigation of the negative body talk scale. *Psychology of Women Quarterly*, 36(2), 162-178.
- Engeln-Maddox, R., Salk, R. H., & Miller, S. A. (2012). Assessing women's negative commentary on their own bodies A psychometric investigation of the negative body talk scale. *Psychology of Women Quarterly*, 36(2), 162-178.
- Eryücel, M. E. (2019). An Analysis of Self-Talk and Flow State of Athletes in Team and Individual Sports. *Journal of Education and Learning*, 8(2), 286-291
- Frederick, D. A., Peplau, L. A., & Lever, J. (2006). The swimsuit issue: Correlates of body image in a sample of 52,677 heterosexual adults. *Body Image*, 3(4), 413-419.
- Gülşen, D. B. A., Yıldız, A. B., Bayköse, N., Eryücel, M. E. (2018). Bireysel ve takım sporu yapan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin kendinle konuşma düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 58-66.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1998). Fit indices in covariance structure modeling: Sensitivity to underparameterized model misspecification. *Psychological methods*, 3(4), 424.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*, 6(1), 1-55.
- Kaiser, H. F. (1960). The application of electronic computers to factor analysis. *Educational and Psychological Measurement*, 20, 141-151.
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39, 31-36.

- Kass, R. A., & Tinsley, H. E. A. (1979). Factor analysis. *Journal of Leisure Research*, 11, 120-138.
- Kıvrak, A. O., Kadir, P., Şirin, P., Erdoğan, B. S. (2019). A Scrutiny on The Factors Affecting the Participation of Women Doing Sports and Not Doing sports in Sportive Events. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 21(1), 37-45.
- Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis*. New York: Routledge.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). New York, NY: Guilford Press.
- Marsh, H. W., Hau, K. T., Artelt, C., Baumert, J., & Peschar, J. L. (2006). OECD's brief self-report measure of educational psychology's most useful affective constructs: Cross-cultural, psychometric comparisons across 25 countries. *International Journal of Testing*, 6(4), 311-360.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric testing*. New York: McGraw-Hill.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. (1994). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Ogden, C. L., Carroll, M. D., Kit, B. K., & Flegal, K. M. (2014). Prevalence of childhood and adult obesity in the United States, 2011-2012. *Jama*, 311(8), 806-814.
- Pallant, J. (2001). *SPSS survival manual*. Maidenhead: Open University Press.
- Payne, L. O., Martz, D. M., Tompkins, K. B., Petroff, A. B., & Farrow, C. V. (2011). Gender comparisons of fat talk in the United Kingdom and the United States. *Sex Roles*, 65, 557-565.
- Pehlivan, Z. (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının fiziksel benlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının analizi. *Eğitim ve Bilim*, 35(156).
- Pett, M. A., Lackey, N. R., & Sullivan, J. J. (2003). *Making sense of factor analysis: The use of factor analysis for instrument development in health care research*. CA: Sage.
- Ridgeway, T. T., & Tylka, T. L. (2005). College men's perceptions of ideal body composition and shape. *Psychology of Men & Masculinity*, 6, 209-220.
- Royal, S., MacDonald, D. E., & Dionne, M. M. (2013). Development and validation of the Fat Talk Questionnaire. *Body image*, 10(1), 62-69.
- Salk, R. H., & Engeln-Maddox, R. (2011). "If you're fat, then I'm humongous!" Frequency, content, and impact of fat talk among college women. *Psychology of Women Quarterly*, 35(1), 18-28.
- Stice, E., Rohde, P., Shaw, H., & Marti, C. N. (2013). Efficacy trial of a selective prevention program targeting both eating disorders and obesity among female college students: 1- and 2-year follow-up effects. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 81 (1), 183-189.
- Strauss, R. S., Rodzilsky, D., Burack, G., & Colin, M. (2001). Psychosocial correlates of physical activity in healthy children. *Archives of pediatrics & adolescent medicine*, 155(8), 897-902.
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). New York: Pearson.
- Tavşancıl, E. (2005). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Nobel.
- Tiggemann M (2004) Body image across the lifespan: Stability and change. *Body Image* 1: 29-41.
- Tiggemann, M., Martins, Y., & Kirkbride, A. (2007). Oh to be lean and muscular: Body image ideals in gay and heterosexual men. *Psychology of Men & Masculinity*, 8, 15-24.
- TÜİK (2012). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13490> . Erişim Tarihi: 29.03.2016.
- TÜİK (2014). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18854> . Erişim Tarihi: 29.03.2016.
- WHO <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs311/en/> . Erişim Tarihi: 29.03.2016.